

Veelgestelde vragen tav voorlichting over het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Met opmerkingen [NH1]: Let op: Dit is puur voor onszelf (de sprekers). Het taalgebruik in dit document is moeilijk en dient door de spreker zelf zo vertaald te worden dat het door de vrouwen te begrijpen is.

1. Ik heb een uitnodiging gekregen, maar ben toentertijd niet gegaan. Kan ik nu (dus later) toch nog meedoen met het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker?

Wilt u meedoen met het bevolkingsonderzoek en heeft u nog niet gereageerd op de uitnodiging van 2016 of eerder? Dat kan, maar niet met de oude uitnodiging. Vraag dan een nieuwe uitnodigingsbrief aan bij de screeningsorganisatie in uw regio. Op de nieuwe uitnodigingsbrief zitten namelijk twee persoonsgerelateerde stickers die de huisartsenpraktijk nodig heeft voor het onderzoek. Zonder deze stickers kunnen zij het uitstrijkje niet versturen naar het laboratorium. Heeft u een uitnodiging van 2017 of later? Dan kunt u gewoon meedoen met de oude uitnodiging. De gegevens van de screeningsorganisatie uit uw regio kunt u vinden op uw oude uitnodigingsbrief of via hun website.

2. Ik ken iemand die nog jong is en geen seksueel contact heeft gehad. Hoe kan het dat zij baarmoederhalskanker heeft?

Dit komt in de praktijk zelden tot nooit voor.

3. Wat is het verschil tussen baarmoederkanker en baarmoederhalskanker?

Baarmoederkanker is kanker in het baarmoederlichaam. Het baarmoederlichaam is het brede deel en het grootste deel van de baarmoeder. In de meeste gevallen gaat het om kanker van het slijmvlies, aan de binnenkant van de baarmoederholte. Baarmoederhalskanker is kanker die ontstaat in de baarmoederhals en/of de baarmoedermond. Zowel het ziekteverloop als de behandeling van beide ziekten zijn verschillend. Over het ontstaan van baarmoederkanker is nog weinig bekend.

4. Kan iemand door te zoenen ook met het humaan papillomavirus worden besmet?

Ja.

5. Waarom een bevolkingsonderzoek voor vrouwen tussen de 30 en 60 jaar?

(onderdeel van de PowerPointpresentatie, maar wordt vaak toch nog gevraagd)

Met het bevolkingsonderzoek kunnen voorstadiën van baarmoederhalskanker vroeg worden ontdekt. Een voorstadium van baarmoederhalskanker is meestal goed te behandelen. Door deze te behandelen kan baarmoederhalskanker voorkomen worden.

Baarmoederhalskanker komt voor bij vrouwen van alle leeftijden, maar het meest bij vrouwen van 30 tot en met 60 jaar. Daarom worden deze vrouwen voor het bevolkingsonderzoek uitgenodigd. Vrouwen die jonger zijn dan 30 jaar, krijgen geen uitnodiging. Dit geldt ook voor vrouwen die ouder zijn dan 60 jaar. Uitzondering zijn vrouwen die toen ze 60 jaar waren HPV positief waren. Zij krijgen ook een uitnodiging als zij 65 jaar worden. Baarmoederhalskanker komt bij vrouwen onder de 30 en boven de 60 jaar minder vaak voor. Als u klachten heeft, ga dan altijd naar uw huisarts.

6. In sommige landen begint het bevolkingsonderzoek al vanaf 25 jaar. Waarom niet in Nederland?

Bij vrouwen onder de 30 jaar zijn de nadelen van het bevolkingsonderzoek groter dan de voordelen. Bij deze vrouwen is de kans op HPV en licht afwijkende cellen groter. Bijna altijd ruimt het lichaam dit HPV en de afwijkende cellen zelf op. Een te grote groep vrouwen zou onterecht behandeld worden of zich onnodig ongerust maken. Daarom ontvangen vrouwen in Nederland pas vanaf hun 30e jaar een uitnodiging.

7. Is het wel genoeg om eens in de 5 of 10 jaar een uitstrijkje te laten maken?

Baarmoederhalskanker ontwikkelt zich heel langzaam. Dit duurt meestal minimaal 15 jaar. Daarom is één keer in de 5 of 10 jaar genoeg. Als u klachten heeft, is het wel belangrijk om naar de huisarts te gaan. Wacht dan niet tot de volgende uitnodiging.

8. Hoeveel vrouwen overlijden er jaarlijks aan baarmoederhalskanker?

Ieder jaar overlijden ongeveer 200 vrouwen aan baarmoederhalskanker. Anders gezegd: per 50.000 vrouwen sterft in Nederland 1 vrouw aan baarmoederhalskanker. Zonder het bevolkingsonderzoek zouden er geen 200 vrouwen per jaar overlijden maar 500 vrouwen.

9. Is baarmoederhalskanker besmettelijk?

Nee, baarmoederhalskanker is niet besmettelijk. De oorzaak van baarmoederhalskanker is het humaan papillomavirus (HPV). Dit virus is wel erg besmettelijk.

10. Is baarmoederhalskanker erfelijk?

Nee, baarmoederhalskanker is niet erfelijk.

11. Welke klachten horen bij baarmoederhalskanker?

(onderdeel van de PowerPointpresentatie, maar wordt vaak toch nog gevraagd)

Als de cellen in de baarmoederhals veranderen, kunt u na verloop van tijd de volgende klachten krijgen:

- a. bloedingen tijdens of vlak na seks
- b. bloedingen na de overgang, bijvoorbeeld als u al meer dan een jaar niet ongesteld bent geweest
- c. bloedingen tussen twee menstruatieperiodes in
- d. ongewone afscheiding uit uw vagina

12. Hoe raak ik besmet met HPV? Kan ik dat voorkomen?

U krijgt het virus door te vrijen met iemand die besmet is. Het virus zit op en rond de penis of de vagina. Tijdens vrijen kan het virus ook op andere plekken komen. Bijvoorbeeld aan de handen en in de mond.

U kunt niet voorkomen dat u besmet raakt. U kunt de kans wel een stuk kleiner maken door een condoom te gebruiken. De kans dat u besmet raakt bij het vrijen is dan 70% kleiner.

13. Mijn partner is besneden. Kan ik dan ook besmet raken?

Ja, ook als uw partner besneden is, kunt u besmet raken met HPV. De kans op besmetting is waarschijnlijk wel kleiner. Het is onbekend hoeveel kleiner de kans op besmetting is. Baarmoederhalskanker komt in ieder geval minder vaak voor bij vrouwen met een besneden partner.

14. Ik ben gescheiden en heb geen seks meer. Kan ik alsnog besmet zijn?

Ja, het virus is erg besmettelijk. Als u één keer gevreeën heeft zonder condoom met iemand die besmet was, heeft u 50% kans dat u ook besmet bent geraakt. Als u een condoom heeft gebruikt, is de kans kleiner. Maar ook dan kunt u besmet zijn geraakt. Het virus zit op en rond de penis of de vagina. Tijdens het vrijen kan het ook op andere plekken komen. Bijvoorbeeld aan de handen en in de mond.

15. Ik ben nog maagd. Is het dan nodig om een uitstrijkje te laten maken? En kan dat dan wel? Verbreekt het maagdenvlies dan niet?

Als u nog nooit seksueel contact heeft gehad, is er heel weinig kans op een HPV-infectie. De kans op een voorstadium of baarmoederhalskanker is dan erg klein. Als u wel heel graag een onderzoek wenst en geen uitstrijkje durft af te nemen, is de zelfafnameset een eventuele uitkomst.

Als u toch een uitstrijkje wilt laten maken, vertel dan aan de doktersassistente dat u nog maagd bent. Zij kan daar rekening mee houden door een kleinere eendenbek te gebruiken.

Verder is het maagdenvlies geen vlies, maar een randje weefsel rondom de ingang van de vagina. Als het echt een vlies zou zijn, dan zou het bloed ten tijde van menstruatie bijvoorbeeld ook niet kunnen aflopen. Het randje weefsel is heel soepel. Vaak zijn het een aantal flapjes weefsel die zich tot een soort roosje vormen aan het begin van de vagina. Je kan geboren zijn met 1, 2, 9 of 10 flapjes. Aan de vorm of het aantal flapjes is bijvoorbeeld niet te zien of je maagd bent. Het kan zijn dat een flapje scheurt als er voor het eerst een penis naar binnen gaat. Dan worden het er van 5 bijvoorbeeld 6. Maar wat je daarvoor had, weet niemand. Door gymnastiek en tampongebruik of het afnemen van materiaal met een wattenstaafje kan je stellen dat je niets beschadigt of verbreekt. Als je een eendenbek onderzoek moet doen, kan je je voorstellen dat je de vagina wat opent, maar als je dit met een speciaal virgo eendenbek doet, is de opening maar heel klein (dit geeft doorgaans wel pijn). Het weefsel van het maagdenvlies is zo soepel dat je, als de arts dat met beleid doet, niet gauw iets zal beschadigen.

Bloedverlies treedt op door irritatie of scheuren van een flapje. Dat is niet bij iedereen het geval bij de eerste keer. Door een (voorzichtig) eendenbek onderzoek met een juiste eendenbek zal die kans niet verkleind zijn dan wat deze oorspronkelijk al was. Het afnemen van een zelfafnameset doet sowieso niets met de staat van de flapjes/het maagdenvlies.

16. Doet het maken van een uitstrijkje pijn?

Over het algemeen doet het maken van een uitstrijkje geen pijn. Het kan wel een vervelend gevoel geven als de eendenbek naar binnen gaat en als er cellen worden

weggehaald. Ziet u op tegen het uitstrijkje en heeft u weinig seks gehad? Dan kunt u dat het beste tegen de assistente zeggen. Zij kan dan een kleinere eendenbek gebruiken. Het kan vervelend voelen als uw blaas of darm vol is. Als de assistente de eendenbek open doet, drukt die namelijk tegen de blaas en darm aan. Daarom kunt u voor het onderzoek beter eerst naar de wc gaan.

17. Is de zelfafnameset net zo betrouwbaar als het uitstrijkje?

De zelfafnameset is een betrouwbare manier om een HPV-test te doen. Dit komt omdat HPV in de hele vagina zit. Een uitstrijkje van de baarmoederhals is voor alleen een HPV-test niet nodig. Als uit de zelfafnameset blijkt dat u geen HPV heeft, hoeft er geen uitstrijkje gedaan te worden. Wanneer hier wel uit blijkt dat u HPV heeft, is het advies om aanvullend een uitstrijkje te laten doen.

De zelfafnameset is niet geschikt om eventuele afwijkende cellen te ontdekken.

Daarvoor is materiaal van de baarmoederhals nodig dat alleen met een uitstrijkje te verkrijgen is.

18. Mijn baarmoeder is weggehaald. Moet ik dan een uitstrijkje laten maken?

Als u een operatie aan uw baarmoeder heeft gehad, hoeft u misschien niet mee te doen. Dit hangt ervan af of ook uw baarmoederhals is verwijderd. Als u nog een baarmoederhals heeft, dan is een uitstrijkje zinvol. Vraag dit bij twijfel na bij uw huisarts of gynaecoloog. Als u niet mee hoeft te doen, kunt u zich afmelden via de screeningsorganisatie in uw regio. U krijgt dan geen nieuwe uitnodigingen meer.